

Asiantuntijalausunto

9.6.2026

VN/12/2026
VN/12/2026-TEM-71

Eduskunta
työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

TEM:n asiantuntijalausunto; hallituksen vuosikertomus; työlainsäädäntöä koskevat lausumat

**Työntekijöiden edustusjärjestelmät työaikalaissa
HE 158/2018 vp – EV 306/2018 vp**

1. Eduskunta edellyttää, että työntekijöiden edustusjärjestelmiä ja heidän edustajiensa valtuuksia selkiytetään tavalla, joka varmistaa työntekijöiden oikeudet ja vaikutusmahdollisuudet omalla työpaikalla.

Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan työntekijöiden edustajien asemaan ja valtuuksiin liittyvät epäselvät kysymykset ovat suurelta osin ratkenneet paikallisen sopimisen edistämiseen tähdänneen lainmuutoksen yhteydessä (HE 85/2024 vp; EV 174/2024 vp). Lainsäädännöllä vahvistettiin muun muassa periaatteet, jotka voivat toimia henkilöstön edustajana yleissitovuuskentässä ja eri edustajien valtuudet. Uuden sääntelyn myötä luottamusvaltuutetun asemaa parannettiin siten, että jos tämä tekee henkilöstön edustajana paikallisia sopimuksia, työnantajan olisi edistettävä tämän osaamiseen ja työpaikan toimintaympäristön tuntemukseen liittyviä valmiuksia siinä määrin kuin se on tarpeen henkilöstön edustajan tehtävän hoitamiseksi.

Mainitun lainmuutoksen säätämisen yhteydessä eduskunta edellytti, että työ- ja elinkeinoministeriö seuraa esityksen vaikutuksia sopijapuolten osalta ja laatii niistä vuoden 2026 loppuun mennessä selvityksen, jossa arvioidaan erityisesti tarvetta ja keinoja mahdollistaa paikallinen sopiminen myös yhdessä henkilöstön ja henkilöstöryhmän kanssa. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön tarkoituksena on hallituksen esityksessä mainitulla tavalla paikallisia sopimuksia koskevan sääntelyn toimivuutta kolmen vuoden sisällä lain voimaantulosta.

Myös henkilöstön hallintoedustusta koskevaa sääntelyä on tarkoitus muuttaa siten, että säännökset soveltuisivat jatkossa vähintään 100 työntekijän yrityksiin (nykyisin 150) ja lisäksi edellytettäisiin, että hallintoedustus toteutettaisiin hallituksessa tai johtoryhmässä.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

Lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain uudistamistarpeet HE 4/2021 vp – EV 78/2021 vp

1. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy pikaisesti selvittämään ja arvioimaan kokonaisvaltaisesti lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämiseen liittyvää lainsäädäntöä ja sen uudistamistarpeita, erityisesti mahdollisuuksia laajentaa rikostaustan selvittämisvelvollisuutta ja nopeuttaa rikosrekisteriotteen saamista, sekä tarvittaessa valmistelemaan asiaa koskevat lainsäädäntöehdotukset.

2. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto kiinnittää asianmukaista huomiota lasten turvallisuuteen ja perusoikeuksien toteutumiseen silloin, kun kyse on henkilöiden soveltuvuudesta työskentelemään lasten kanssa, ja asiaa koskevissa tulevilla lainsäädäntöhankkeissa laatii lapsivaikutusten arvioinnin, joka sisällytetään osaksi hallituksen eduskunnalle antamia esityksiä.

1. Työ- ja elinkeinoministeriö on varannut vuonna 2025 tutkimusrahaa tukemaan käynnistettävää selvitystyötä keväällä 2026. Työ- ja elinkeinoministeriön on tarkoitus päivittää vuonna tehtyä 2013 tutkimusta ”Tutkimus lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämismenettelyä koskevan lainsäädännön toimivuudesta ja kehittämistarpeista, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 28/2013” lain toimivuudesta ja kehittämistarpeista huomioiden eduskunnan toimeksianto. Selvitystyö on tarkoitus tehdä yhteistyössä oikeusministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja Oikeusrekisterikeskuksen edustajien kanssa. Tutkimus tuottaisi tarvittavan päivitetyn tietopohjan lainsäädännön uudistamistarpeita selvittäessä ja arvioitaessa.

2. Lapsivaikutuksia voidaan selvittää alustavasti edellisessä kohdassa todetun tutkimuksen ja selvitystyön yhteydessä ja tarkemmin mahdollisten kehittämisehdotusten yhteydessä osana ehdotusten vaikutusarviointoja.

Työehtosopimuslain ja työriitojen sovittelusta annetun lain muuttaminen HE 12/2024 vp – EV 29/2024 vp

Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi työrauhalainsäädäntöön tehtyjen muutosten sukupuolivaikutukset ja antaa arvioinnista selvityksen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2027 loppuun mennessä.

Työ- ja elinkeinoministeriö antaa selvityksen vuoden 2027 loppuun mennessä. Arvioinnissa pyritään huomioimaan seuraava työehtosopimusten neuvottelukierros.

Paikallisen sopimisen edistämistä koskeva lainsäädäntö HE 85/2024 vp – EV 174/2024 vp

Eduskunta edellyttää, että työ- ja elinkeinoministeriö seuraa esityksen vaikutuksia sopijaosapuolten osalta ja laatii niistä vuoden 2026 loppuun mennessä selvityksen, jossa arvioidaan erityisesti tarvetta ja keinoja mahdollistaa paikallinen sopiminen myös yhdessä henkilöstön tai henkilöstöryhmän kanssa. Eduskunta katsoo, että mahdollisuus henkilöstö kanssa yhdessä sopimiseen olisi erityisen tärkeää pienten yritysten paikallisen sopimisen mahdollisuuksien edistämiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö antaa selvityksen vuoden 2026 loppuun mennessä.

Työriitojen sovittelusta ja eräiden työaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain ja työaikalain 2 ja 19 pykälän muuttaminen HE 14/2025 vp – EV 54/2025 vp

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa, turvaako sääntely riittävällä tavalla potilaiden ja asiakkaiden potilas- ja asiakasturvallisuuden työtaistelutilanteissa, mitä mahdollisia vaikutuksia sääntelyllä on työntekijöiden työtaistelu-oikeuteen, toteutuvatko säädetyt huolehtimis- ja neuvottelovelvoitteet lainsäädännön edellyttämällä tavalla sekä sitä, miten hätätyötä koskevia säännöksiä on sovellettu työnantajan toimesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö seuraa eduskunnan edellyttämällä tavalla lain toimivuutta.

Lisäksi esityksessä kuvatulla tavalla työ- ja elinkeinoministeriön tarkoituksena on seurata menettelytapojen ja oikeussuojakeinojen toimivuutta sekä sitä, missä määrin oikeussuojakeinot kuormittavat tuomioistuimia. Tietoa seurantaa varten kerätään työmarkkinajärjestöiltä, tuomioistuimilta ja ulosottoviranomaisilta. Lainmuutoksen vaikutukset voivat ilmetä lähinnä, kun työehtosopimuksista neuvotellaan. Tämän vuoksi lainsäädännön vaikutuksia on arvioitava tulevien neuvottelukierrosten valossa.

Työntekijän henkilöön liittyvää irtisanomisperustetta koskevan lainsäädännön muuttaminen HE 158/2025 vp – EV 186/2025 vp

1. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa, onko muutoksilla vaikutuksia raskaus- ja perhevapaasyrjinnän lisääntymiseen ja laatii asiasta selvityksen vuoden 2028 loppuun mennessä.

2. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa ja laatii vuoden 2028 loppuun mennessä selvityksen muutosten vaikutuksista yhtäältä työntekijöiden asemaan ja toisaalta työllisyyteen etenkin pienten ja keskisuurten yritysten työllistämiskyvyn näkökulmasta.

3. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa esityksen käytännön vaikutuksia erityisesti sen osalta, että muutokset myös tosiasiallisesti alentavat irtisanomiskynnystä esityksen tavoitteiden mukaisesti. Eduskunta edellyttää lisäksi, että valtioneuvosto arvioi tämän pohjalta tarvetta ulottaa muutokset koskemaan myös virkasuhteessa tehtävää työtä. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto tuo asiasta selvityksen eduskunnalle vuoden 2028 loppuun mennessä.

Työ- ja elinkeinoministeriö seuraa muutosten vaikutuksia eduskunnan edellyttämällä tavalla ja laatii asiasta selvityksen vuoden 2028 loppuun mennessä.

Laati:
hallitusneuvos Nico Steiner
työ- ja elinkeinoministeriö

Liitteet
Jakelu

Tiedoksi